

MA TRẬN ĐỀ THI CUỐI HỌC KÌ 1 NĂM HỌC 2024 - 2025

MÔN: NGỮ VĂN 11

(Thời gian làm bài: 90 phút)

Chủ đề / Nội dung		Mức độ			Tổng số
		Nhận biết	Thông hiểu	Vận dụng	
Đọc hiểu	Văn bản Nghị luận	- Xác định được thao tác lập luận, phương thức biểu đạt của văn bản. - Chỉ ra những từ ngữ, hình ảnh hoặc thông tin được đề cập đến trong văn bản .	- Nhận biết biện pháp tu từ và hiểu được tác dụng của BPTT được sử dụng trong văn bản. - Trình bày cách hiểu về một hình ảnh, chi tiết một quan điểm, ý kiến được đề cập đến trong văn bản.	- Rút ra bài học hoặc thông điệp chứa đựng trong văn bản. - Bày tỏ quan điểm đồng tình hay không đồng tình với một ý kiến, quan điểm trong văn bản.	
	Số câu Số điểm Tỉ lệ	2 1,0 10%	2 2,0 20%	1 1,0 10%	5 4,0 40%
Viết	Viết bài văn nghị luận văn học			Viết bài văn nghị luận về một nhân vật văn học trong truyện.	1 6,0 60%
	Số câu Số điểm Tỉ lệ			1 6,0 60%	1 6,0 60%
Tổng số		2 1,0 10%	2 2,0 20%	2 7,0 70%	6 10 100%

I. PHẦN ĐỌC - HIỂU (4,0 điểm)

Đọc đoạn trích sau và trả lời các câu hỏi:

“Nhà” chỉ là một từ ngắn ngủi, nó không đồng nghĩa với sự bình yên, nhưng chúng ta vẫn luôn khao khát rằng nó gắn với sự bình yên. Và khi nào “nhà” trái nghĩa với bình yên thì đó là khởi đầu của sự bất hạnh.

Tôi tin rằng, mái nhà nào cũng từng có lúc đồng nghĩa với niềm vui và cả sự bình yên. Nhưng bạn của tôi ơi, sự bình yên của nhà không phải là điều có sẵn. “Nhà” là phần cứng, còn sự bình yên, hạnh phúc, niềm vui là phần mềm. Gia đình là phần cứng, còn tình yêu và sự thấu hiểu là phần mềm.

Vậy cho nên, sự bình yên là thứ phải được thiết lập, và vì thế, có thể tái thiết lập. Nếu ta là một phần của “nhà”, dù chỉ là một phần nhỏ, nếu ta thật mong muốn mái nhà thân yêu của ta có được sự bình yên, hay lại có nó một lần nữa, thì ta phải tham gia vào quá trình thiết lập đó. Bằng một nụ cười xoa dịu, bằng một câu nói vị tha, bằng sự yêu thương nhẫn nhịn, bằng trái tim sẵn sàng sẻ chia, bằng một cái nắm tay thấu hiểu, hay có thể bằng một giọt nước mắt. Dù thế nào, cũng không phải bằng sự buông xuôi. Để kéo những trái tim về gần với nhau, Để biến “nhà” thành một nơi ta phải luyện tập khi rời xa và luôn mong mỗi quay về.

(Trích *Ai qua là bao chốn xa...*, Dẫn theo *Nếu biết trăm năm là hữu hạn* -

Phạm Lữ Ân, *PhuongNam Book*, NXB Hội nhà văn 2015, tr.6, 7)

Câu 1 (0,5 điểm). Xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản.

Câu 2 (0,5 điểm). Theo tác giả, bằng những cách nào để ta có thể tham gia vào quá trình thiết lập sự bình yên cho mái nhà thân yêu?

Câu 3 (1,0 điểm). Việc sử dụng biện pháp tu từ liệt kê có tác dụng như thế nào trong câu văn: *Bằng một nụ cười xoa dịu, bằng một câu nói vị tha, bằng sự yêu thương nhẫn nhịn, bằng trái tim sẵn sàng sẻ chia, bằng một cái nắm tay thấu hiểu, hay có thể bằng một giọt nước mắt.*

Câu 4 (1,0 điểm). Anh/ chị hiểu gì về nội dung, ý nghĩa của các câu văn sau: *Nhà” là phần cứng, còn sự bình yên, hạnh phúc, niềm vui là phần mềm. Gia đình là phần cứng, còn tình yêu và sự thấu hiểu là phần mềm.”?*

Câu 5 (1,0 điểm). Từ nội dung của đoạn trích trên, anh/chị hãy khái quát và lí giải một thông điệp có ý nghĩa nhất với bản thân?

II. VIẾT (6,0 điểm)

Anh/ chị hãy viết một bài văn nghị luận phân tích hình tượng nhân vật Tân trong đoạn trích (phần chữ in nghiêng) dưới đây:

(Lược phần đầu: Tân Sinh ra trong một gia đình có của ăn của để ở làng, Tân sớm được ba mẹ gửi lên tỉnh ở với ông chú để đi học với mong muốn Tân thành đạt. Và đúng như mong đợi của bố mẹ, năm 18 tuổi Tân đã đạt được cái hy vọng của gia đình. Tuy nhiên ...)

Khi có nạn kinh tế, chàng mất việc. Cái chán nản của Tân và của cha mẹ chàng lúc bấy giờ thực đến cực điểm. Cha chàng buồn rầu từ trần. Còn chàng cứ lang thang ở Hà Nội mấy tháng trời, sống cái đời vất vưởng của anh thất nghiệp. Chàng đã biết cái thất vọng của những lúc đợi chờ, cái khổ sở của những đêm không có chỗ trọ, vì trong lúc ấy ở nhà quê có mình bà mẹ trông nom ruộng nương không xuể, và giá thóc hơn, nên không có tiền gửi cho chàng.

Nhưng một hôm rét mướt, một ý nghĩ bỗng nảy ra trong trí, nếu ở đây không đủ sống, tại sao không trở về quê sống cái đời giản dị của người làm ruộng?

Thế là hôm sau, Tân xách khăn gói về. Rời từ đấy chàng hoàn toàn là một người nhà quê dễ dãi. Mới đầu Tân cũng thấy nhiều sự thiếu thốn khổ sở. Nhưng dần dần chàng nghiệm ra rằng những cái thiếu thốn đó, không phải là những cái cản đường cho cuộc đời, mà là những cái thừa. Sự cản đường là ăn với mặc, chàng đã có đủ. Dần dần chàng mới thấy cái đời chàng sống trước ở tỉnh thành là một cuộc đời phức tạp và vô vị, không có nghĩa lý gì. Chỉ việc có ăn ở theo mọi người, nghĩ ngợi theo mọi người, và đi tìm cái vui chốc lát trong những cuộc hành lạc để mua lấy cái chán nản về sau.

Tân tiếc hồi thừa nhỏ không sống ở thôn quê để được gần gũi với cảnh vật. Chàng thích sống bên cạnh những người nhà quê chất phác và mộc mạc. Bấy giờ chàng mới biết đến trời đất, đến thời tiết, đến sự thay đổi của mùa nọ sang mùa kia. Một cơn gió hay một cái mầm cỏ non, đối với chàng đều có ý nghĩa riêng. Tân không đứng đưng như trước với những cái chung quanh mình. Tâm hồn chàng có liên lạc và rung động cùng với cảnh vật. Chàng có cái cảm giác rằng mình sống...

Buổi chiều, thửa ruộng của Tân đã gặt xong. Cả một cánh đồng chỉ còn trơ cuống rạ. Bọn thợ gặt đều thu xếp liềm hái để trở về. Trên con đường vào làng, các lực điền gánh những gánh lúa vàng nặng trĩu. Mặt trời đã xế phía bên kia đồi. Ở dưới thung lũng, sương mù lạnh trắng xóa lan ra lẫn với làn khói tỏa ở xung quanh các làng. Cỏ bên đường đã ươm. Về phía xa, có ngọn lửa của ai đốt trên sườn rặng núi mờ ở chân trời. Tân với bọn thợ bước đều trở về nhà, ai nấy yên lặng không nói gì, như cùng kính trọng cái thời khắc của một ngày tàn. Trong cái thời khắc này, Tân như thấy cảnh vật đều có một tâm hồn, mà lớp sương mù kia là tâm hồn của đất màu, đã nuôi hạt thóc cần cho sự sống của loài người.

Khi vào đến con đường khuất khúc trong làng, trời nhá nhem tối. Qua hàng rào cây, Tân thấy lấp lánh đèn ở sân các nhà, tiếng néo đập lúa trên cối đá, tiếng hạt thóc bắn vào nia cốt như mưa rào. Đâu đâu cũng thấy tiếng cười nói vui vẻ, cảnh đêm trong làng thôn quê vẫn yên lặng âm thầm thì chiều nay hoạt động vô cùng. Mùi lúa thơm vương lại trong các bụi cây hòa lẫn với mùi đầm ảm của phân cỏ, bốc lên khắp cả. Về đến sân nhà, mọi người ăn xong lại bắt đầu làm việc. Đàn bà vừa đập lúa vừa hát, còn bọn thợ hái ngồi quây quần bên chiếc đèn con nói chuyện. Ai cũng cười đùa tự nhiên. Họ đã tận tâm làm việc suốt ngày. Những lượm lúa vàng sẫm đem đến cho họ cái vui của ngày được mùa, cái hình ảnh của sự no ấm trong đời. Tân thấy mình cũng sung sướng như họ, chàng thấy tấm lòng mình rộng rãi ra, tâm hồn thân thiết, và yêu mến với cả mọi người.

Sau khi hẹn thưởng cho bọn thợ nôi cơm nếp mới, Tân bước ra ngõ, nhìn xuống dưới đồi. Trên trời, ngàn sao lấp lánh. Gió dưới ruộng đưa lên mùi rạ ươm và hơi sương lạnh. Cả một vùng đêm rộng rãi và bình tĩnh trên cánh đồng yên lặng.

Tân chợt thấy ở chân phía trời xa, cái khoảng ánh sáng mờ của tỉnh thành Hà Nội...

Chàng sung sướng nghĩ đến những ngày đầy đủ của mình ở chốn thôn quê này. Một cuộc đời mới đang chờ đợi chàng...

(Trích truyện ngắn *Những ngày mới*, Thạch Lam, Dẫn theo *Tuyển tập Thạch Lam*)

*Chú thích:

- Thạch Lam (1910 – 1942), sinh tại Hà Nội trong một gia đình công chức gốc quan lại. Ông có quan niệm văn chương lành mạnh, tiến bộ và có biệt tài về truyện ngắn. Ông thường viết về những truyện không có chuyện, chủ yếu khai thác thế giới nội tâm nhân vật với những xúc cảm mong manh, mơ hồ trong cuộc sống thường ngày. Văn Thạch Lam trong sáng, giản dị mà thâm trầm, sâu sắc.

- "Những ngày mới" (1936) là một trong những truyện ngắn đặc sắc của Thạch Lam, có sự hòa quyện giữa hai yếu tố hiện thực và lãng mạn trữ tình.

-----Hết-----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm!

Họ và tên: SBD:

A. YÊU CẦU CHUNG

- Giám khảo nắm vững yêu cầu của hướng dẫn chấm để đánh giá tổng quát bài làm của học sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.
- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho điểm tối đa.
- Điểm bài thi làm tròn đến 0,25 điểm.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ:

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		Đọc hiểu	3,0
	1	Phương thức biểu đạt chính: Nghị luận	0,5
	2	Theo tác giả, mỗi người tham gia vào quá trình thiết lập sự bình yên cho mái nhà thân yêu bằng: Bằng một nụ cười xoa dịu, bằng một câu nói vị tha, bằng sự yêu thương nhìn nhận, bằng trái tim sẵn sàng sẻ chia, bằng một cái nắm tay thấu hiểu, hay có thể bằng một giọt nước mắt. (Hs trả lời 4-6 về chấm 0,5 điểm; 1-3 về chấm 0,25 điểm)	0,5
	3	- Biện pháp liệt kê: nụ cười, câu nói, yêu thương, nhìn nhận, sẻ chia, nắm tay, nước mắt. - Hiệu quả: + Nghệ thuật: Giúp câu văn thêm cụ thể rõ ràng, tạo giọng điệu lập luận vững vàng, chắc chắn; tăng hiệu quả thuyết phục của lập luận. + Nội dung: Nhấn mạnh sự đa dạng và phong phú của các cách thức mà mỗi người có thể áp dụng để thiết lập sự bình yên trong gia đình. Nó cho thấy rằng sự bình yên không tự nhiên mà có, mà cần sự nỗ lực và đóng góp từ tất cả mọi người, dù chỉ là những hành động nhỏ nhất, tinh tế nhưng đầy ý nghĩa. Mỗi hành động nhỏ bé, từ nụ cười đến lời nói, đều có thể góp phần xoa dịu và thấu hiểu lẫn nhau, giúp xây dựng một không gian bình yên, hạnh phúc trong "nhà". Qua đó, thể hiện thái độ trân quý gia đình của tác giả. - Hs có thể không diễn đạt cụ thể (phần in nghiêng).	1,0
	4	Câu văn đã cho có thể hiểu: - Vai trò của từng yếu tố trong gia đình. "Phần cứng" là nền tảng, là cấu trúc vật lý của "nhà" và gia đình, còn "phần mềm" là những giá trị tinh thần như tình yêu, hạnh phúc, và thấu hiểu, những yếu tố quyết định đến chất lượng và sự bền vững của một gia đình. - Nhấn mạnh tầm quan trọng của việc vun đắp các giá trị tinh thần để biến ngôi nhà thành một nơi đáng sống.	1,0
	5	- Thông điệp: (HS có thể chọn một trong các thông điệp có ý nghĩa), ví dụ: + Gia đình là điều tồn tại quan trọng nhất của mỗi con người.	1,0

	+ Hạnh phúc gia đình luôn có mặt trong sự nỗ lực của mỗi con người. + Gia đình là điểm tựa lý tưởng nhất cho bất kỳ ai. + Hãy là một thành viên trách nhiệm để có gia đình bình yên - HS lí giải phù hợp theo hướng lý giải vì sao.	
II	Viết	
	Anh/ chị hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích hình tượng nhân vật Tâm trong đoạn trích (Phần chữ in nghiêng), trích truyện ngắn <i>Những ngày mới</i>, Thạch Lam, Dẫn theo <i>Tuyển tập Thạch Lam</i>)	6,0
	<i>a. Đảm bảo bố cục và dung lượng bài văn nghị luận:</i> Đảm bảo bố cục và dung lượng khoảng 600 chữ của bài văn.	0,5
	<i>b. Xác định đúng vấn đề nghị luận:</i> - Phân tích nhân vật Tâm trong đoạn trích.	0,5
	1. Mở bài: - Dẫn dắt - Giới thiệu vấn đề nghị luận 2. Thân bài: - Giới thiệu tác giả Thạch Lam: + Nhà văn lãng mạn, nhưng các truyện giàu yếu tố hiện thực và thấm đượm tâm lòng nhân ái cùng niềm xót thương cho những con người nhỏ bé, bất hạnh. + Giới thiệu chung về tác phẩm “Những ngày mới”: Là một trong những truyện ngắn đặc sắc của Thạch Lam viết về lựa chọn của những người trí thức trẻ trước cách mạng tháng Tám. - Nêu ngắn gọn nội dung chính của truyện ngắn: Truyện kể về Tâm - một chàng trai trẻ, nhà không khá giả nhưng cũng thuộc dạng nhất nhì làng quê nghèo này. Từ bé Tâm đã được gửi cho nhà chú trên Hà Nội, với ước mơ được tiếp xúc với những điều tân tiến và thành đạt hơn ở nơi thành thị tưởng rằng để có nhiều cơ hội nghề nghiệp sau này. Ước mơ của Tâm cũng chính là ước mơ mà cha mẹ anh hằng mong. Nhưng rồi nước ta bị khủng hoảng kinh tế do vừa bước qua chiến tranh và mới vào giai đoạn đổi mới đất nước nên Tâm bị mất việc, sống vất vưởng ở Hà Nội. Cha anh lo nghĩ nhiều nên mất, cuối cùng anh quyết định về quê sống một cuộc sống giản dị. Từ đây cuộc sống Tâm sang một trang mới, tuy có khó khăn nhưng anh đã thích nghi được và thấy vô cùng hạnh phúc với cuộc sống này. Không chỉ có Tâm mà những người nông dân xung quanh anh cũng như vậy, họ cũng bị lao đao vì tình hình đất nước thay đổi, cũng vẫn phải lao động khó khăn, vất vả. Nhưng trên hết ở cả Tâm và những người nông dân ở làng quê thanh bình đó, chúng ta thấy họ vẫn luôn tươi vui, yêu thương lẫn nhau, hăng say lao động, biết trân trọng những gì mình có cũng như luôn hướng tới cuộc sống tốt đẹp hơn - Phân tích nhân vật nhân vật Tâm: - Tâm là một trí thức, anh vốn xuất thân nơi làng quê nhưng được ăn học và làm việc chốn thị thành. + Khi kinh tế khó khăn anh đã quyết định rời thành thị về nông thôn + Anh không hề hối tiếc, ngược lại còn thấy cuộc sống trước đây vô vị nhàm tẻ; trong khi đó cuộc sống hiện tại lại vô cùng ý nghĩa (anh thấy được cái tình của người quê; anh được hưởng thụ những thú nhà quê ngon lành, hấp dẫn; anh phát hiện ra tâm hồn mình	0,25 3,75

	sâu lắng đầy năng lực giao cảm cùng thế giới tự nhiên thuần khiết; anh thấy cuộc sống quê bình dị, lam lũ mà mến thương vô cùng;...) - Tác giả chủ yếu đi sâu vào thế giới nội tâm nhân vật. Chọn ngôi kể là ngôi thứ 3 nhưng lại đứng trên góc nhìn của Tân nên tác giả có sự thấu hiểu nhân vật sâu sắc, nắm bắt được cả những chuyển biến tế vi bên trong nhân vật. - Nhân vật Tân đã giúp Thạch Lam thể hiện sâu sắc chủ đề của tác phẩm, đồng thời giúp người đọc thấu hiểu tấm lòng êm mát và sâu kín của ông: ông luôn mến yêu cuộc sống nơi làng quê. - Qua nhân vật Tân, nhà văn muốn phản ánh cách lựa chọn cuộc sống của những người trí thức trẻ trước Cách mạng tháng Tám: Khi cuộc sống chốn thành thị khó khăn, người trí thức trẻ đã quyết định lựa chọn cuộc sống thôn dã lam lũ, vất vả nhưng bình yên, ân tình, ân nghĩa. Đó là lựa chọn xa rời cuộc sống vật chất tầm thường với những bộn bề, lo toan để tìm về cuộc sống thôn quê bình dị, an lành trong tâm hồn, được gần gũi với cảnh vật và những con người thôn quê. * Một số đặc điểm nghệ thuật khác của truyện ngắn: - Cách xây dựng nhân vật chủ yếu qua thế giới nội tâm. - Ngôn ngữ giản dị, giàu chất thơ. - Kết hợp tự sự với yếu tố miêu tả và biểu cảm. 3. Kết bài: - Truyện "Những ngày mới" của Thạch Lam gây ấn tượng với người đọc bởi cốt truyện giản dị, xoay quanh những cảm nhận về cuộc sống xung quanh của nhân vật chính; ngôn ngữ giàu chất thơ,... - Tác phẩm mang lại cho độc giả những bài học quý giá về tình yêu quê hương và việc cân bằng giữa công việc và cuộc sống .	0,25
	<i>d. Diễn đạt:</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, dùng từ, ngữ pháp tiếng Việt, liên kết văn bản.	0,25
	<i>đ. Sáng tạo:</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận, có cách diễn đạt mới mẻ.	0,5
10,0		

Người ra đề

Nguyễn Thị Hải Yến

